

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget
(Alm. del - bilag 29)
retlige og indre anliggender ministerråd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag Journalnummer Kontor

1	400.C.2-0	EU-sekr.	9. oktober 2000
---	-----------	----------	-----------------

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Justitsministeriets grundnotat om et initiativ fra Frankrig med henblik på vedtagelse af en rådsafgørelse om hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing, indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold.

Kære <DOCUMENT START> udenrigsminister.

Med henblik på oversendelse til Folketingets Europaudvalg sendes vedlagt et udkast til rammeafgørelse om hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing, indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold samt et grundnotat om udkastet.

Det bemærkes, at udkastet og grundnotatet ligeledes vil blive oversendt til Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

<DOCUMENT START>

GRUNDNOTAT

om et initiativ fra Frankrig med henblik på vedtagelse af en rådsafgørelse om hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing, indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold.

1. Baggrund

EU-landene har alle, med undtagelse af Luxembourg, ratificeret Europarådets konvention fra 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold.

Den 3. december 1998 vedtog Rådet en fælles aktion (98/699/RIA) vedrørende hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing, indefrysning, beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold.

Den fælles aktion, der især har til formål at lette identifikation, opsporing, indefrysning, beslaglæggelse og konfiskation, indebærer, at medlemsstaterne vil skulle anvende Europarådets konvention fra 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold ensartet, således at hvidvaskning af udbyttet fra alvorlige lovovertrædelser bliver kriminaliseret.

Det fremgår af konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15- 16. oktober 1999, at der som led i det strafferetlige samarbejde mellem EU-landene bl.a. vil skulle lægges vægt på bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, herunder hvidvaskning af penge.

Under henvisning til konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere har det franske formandskab den 30. juni 2000 fremsat et initiativ med henblik på Rådets vedtagelse af en rammeafgørelse om hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold.

Udkastet til rammeafgørelse er i det væsentligste identisk med den ovennævnte fælles aktion fra 1998, idet der dog på enkelte punkter lægges op til ændringer, der ikke alene er af redaktionel karakter.

Baggrunden for det franske initiativ er - udover konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15.- 16. oktober 1999 - et ønske om efter Amsterdam-traktatens ikrafttræden at ændre den retlige karakter af den fælles aktion fra 1998, således at der i stedet bliver tale om en rammeafgørelse.

Udkastet til rammeafgørelse forventes forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 17. oktober 2000 med henblik på at opnå politisk enighed herom.

2. Indhold

Retsgrundlaget for udkastet til rammeafgørelse er TEU artikel 31, litra a), c) og e), og artikel 34, stk. 2, litra b).

Af udkastets artikel 1, litra a), fremgår det, at medlemsstaterne skal sikre, at der ikke tages eller opretholdes forbehold med hensyn til artikel 2 (konfiskation) i Europarådets konvention fra 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold, for så vidt lovovertrædelser kan medføre frihedsstraf eller en sikkerhedsforanstaltning i mere end ét år.

Det fremgår af udkastets artikel 1, litra b), at medlemsstaterne skal sikre, at der ikke tages eller opretholdes forbehold med hensyn til artikel 6 (hvidvask) i ovennævnte konvention for så vidt angår alvorlige lovovertrædelser. Sådanne lovovertrædelser bør efter udkastet til rammeafgørelse under alle omstændigheder indbefatte lovovertrædelser, som kan medføre frihedsstraf eller en sikkerhedsforanstaltning i mere end ét år.

Artikel 1 i udkastet til rammeafgørelse adskiller sig fra den tilsvarende bestemmelse i den fælles aktion fra 1998 derved, at der ikke er mulighed for at opretholde forbehold med hensyn til konfiskation af udbytte af strafbare overtrædelser af skatte- og afgiftslovgivning.

Ifølge artikel 2 i udkastet til rammeafgørelse skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at lovovertrædelser i henhold til ovennævnte konventions artikel 6, stk. 1, litra a) og b), og rammeafgørelsens artikel 1, litra b) (hvidvask) er undergivet en strafferamme på mindst 5 års fængsel. Denne bestemmelse er en nyskabelse i forhold til den fælles aktion fra 1998.

Efter artikel 3 i udkastet til rammeafgørelse skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at deres lovgivning vedrørende konfiskation af udbytte fra strafbart forhold gør det muligt at foretage konfiskation af formuegoder af en værdi, der svarer til dette udbytte, også i forbindelse med retssager, der iværksættes efter anmodning fra en anden medlemsstat. Efter denne bestemmelse skal medlemsstaterne ikke kunne udelukke konfiskation af formuegoder, hvis værdien af udbyttet af lovovertrædelser er mindre end 4.000 euro.

Artikel 4 i udkastet til rammeafgørelse vedrører identifikation og opsporing af formodet udbytte, og indebærer, at hver medlemsstat skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at dens lovgivning åbner mulighed for identifikation og opsporing af formodet udbytte fra strafbart forhold efter anmodning fra en anden medlemsstat, hvis der er rimelig grund til at antage, at der er begået en lovovertrædelse. Artikel 4 i udkastet til rammeafgørelse indebærer endvidere, at medlemsstaterne - i forhold til det, der følger af Europarådets konvention fra 1990 - begrænser deres adgang til at nægte andre medlemsstater retshjælp.

En medlemsstat vil således efter udkastet til rammeafgørelse bl.a. ikke kunne nægte at foretage et efterforskningsskridt under henvisning til, at der ikke er hjemmel i den anmodende stats lovgivning til at foretage det pågældende efterforskningsskridt. På samme måde vil en medlemsstat heller ikke kunne nægte at foretage et efterforskningsskridt under henvisning til, at der ikke er hjemmel i den anmodende medlemsstats lovgivning til at foretage det pågældende efterforskningsskridt. Endelig vil en medlemsstat efter udkastet til rammeafgørelse ikke kunne nægte at foretage konfiskation under henvisning til, at konfiskation ikke efter national ret kan foretages i relation til den lovovertrædelse, som anmodningen vedrører.

Det følger af **artikel 5** i udkastet til rammeafgørelse, at medlemsstaterne skal sikre, at alle anmodninger fra andre EU-lande om bistand med henblik på identifikation, opsporing, indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af aktiver behandles på samme måde som tilsvarende skridt i forbindelse med nationale sager.

I **artikel 6** fastslås, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at mindske risikoen for at aktiver spredes, herunder ved at sikre, at aktiver hurtigt kan indefrys eller beslaglægges, mens **artikel 7** i udkastet til rammeafgørelse vedrører ophævelse af en række artikler i den fælles aktion fra 1998, som vil blive afløst af rammeafgørelsens bestemmelser.

Af udkastets **artikel 8** fremgår det, at medlemsstaterne inden den 31. december 2001 skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme rammeafgørelsen, og endelig fremgår det af **artikel 9** i udkastet til rammeafgørelse, at rammeafgørelsen træder i kraft på dagen for offentliggørelse i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

3. Dansk ret

Danmark har den 19. november 1996 ratificeret Europarådets konvention fra 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold. Danmark har i forbindelse med ratifikationen bl.a. afgivet erklæring om, at konventionens artikel 6, stk. 1, der forpligter de deltagende lande til at kriminalisere hvidvaskning, uanset arten af forforydelsen, for Danmarks vedkommende alene finder anvendelse på de i straffelovens § 191 a og § 284 angivne forforydelser.

3.1. Straffelovens bestemmelser om hæleri

Efter straffelovens § 191 a straffes den, som modtager eller skaffer sig eller andre del i en vinding, der er erhvervet ved en overtrædelse af § 191 (narkotikahandel), samt den, som ved opbevaring, transport, hjælp til afhændelse eller på lignende måde virker til at sikre en anden udbyttet af en sådan overtrædelse, med fængsel indtil 6 år.

Efter straffelovens § 284 straffes den som modtager eller skaffer sig eller andre del i en ved tyveri, ulovlig omgang med hittegods, underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig, afpresning, skyldnersvig, røveri, grov toldunddragelse eller EU-svig, erhvervet vinding samt den som ved fordølgelse, hjælp til afhændelse eller på lignende måde virker til at sikre en anden udbyttet af en sådan forforydelse, for hæleri.

Efter straffelovens § 285 straffes hæleri med hæfte eller med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Ulovlig omgang med hittegods samt hæleri med hensyn hertil straffes efter § 285, stk. 2, med bøde, hæfte eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Straffen for hæleri kan efter straffelovens § 286, stk. 3, når forforydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller når et større antal forforydelser er begået, stige til fængsel i 6 år.

3.2. Straffelovens bestemmelser om konfiskation

Straffelovens bestemmelser om konfiskation findes i §§ 75 - 77 a. Efter straffelovens § 75 kan udbyttet ved en strafbar handling eller et hertil svarende beløb helt eller delvis konfiskeres. Savnes der fornødent grundlag for at fastslå beløbets størrelse, kan der konfiskeres et beløb, som skønnes at svare til det indvundne udbytte. Ifølge straffelovens § 75, stk. 2, kan der endvidere, hvis det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, eller særlige omstændigheder i øvrigt taler herfor, ske konfiskation af genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en strafbar handling, genstande, der er frembragt ved en strafbar handling, og genstande med hensyn til hvilke der i øvrigt er begået en strafbar handling. Efter § 75, stk. 3, kan der i stedet for konfiskation af de i stk. 2 nævnte genstande, ske konfiskation af et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf.

Straffelovens § 76 indeholder regler for hos hvem, konfiskation efter § 75 kan ske, og i straffelovens § 76 a fastslås det, at der kan foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en strafbar handling, når handlingen er af en sådan karakter, at den kan give betydeligt udbytte, og den efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller er en overtrædelse af § 286, stk. 1.

3.3. Retsplejelovens bestemmelser om beslaglæggelse og edition

Reglerne om beslaglæggelse og edition findes i retsplejelovens kapitel 74 (§§ 801-807).

Ifølge retsplejelovens § 801 kan der efter reglerne i retsplejeloven bl.a. ske beslaglæggelse til sikring af bevismidler og til sikring af det offentliges krav på sagsomkostninger, konfiskation og bøde.

Efter § 802 kan genstande, som en mistænkt har rådighed over, beslaglægges, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis eller bør konfiskeres.

Herudover kan gods, som en mistænkt ejer, beslaglægges, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og beslaglæggelse anses for nødvendig for at sikre det offentliges krav på sagsomkostninger, krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 3, og § 76 a, stk. 5, bødekraft eller forurettedes krav i sagen.

Endelig kan beslaglæggelse af en mistænks hele formue eller en del af denne foretages, hvis tiltale er rejst for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og tiltalte har unddraget sig videre forfølgning i sagen.

Efter § 803 kan genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelsen er fravendt nogen, som kan kræve den tilbage.

Af § 804 fremgår det, at der som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan meddeles en person, der ikke er mistænkt, pålæg om at forevise eller udlevere genstande (edition), hvis der er grund til at antage, at en genstand, som den pågældende har rådighed over, kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelsen er fravendt nogen, som kan kræve den tilbage.

Efter § 806 træffes afgørelse om beslaglæggelse og editionspålæg af en domstol ved kendelse efter politiets begæring. Hvis indgrebs øjemed ville forspildes ved at afvente en retskendelse, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet.

3.4. Retshjælpsbegæringer

Det antages med støtte i retspraksis, at udenlandske begæringer om efterforskningsskridt i Danmark, kan imødekommes, uanset om fremsættelsen og behandlingen af retsanmodninger er reguleret i en aftale, der finder anvendelse mellem Danmark og den anmodende stat. De relevante efterforskningsskridt gennemføres i givet fald efter en analogi af retsplejelovens regler, idet en udenlandsk anmodning om efterforskning, herunder beslaglæggelse og edition, kan imødekommes, hvis det pågældende efterforskningsskridt ville kunne gennemføres i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning.

Danmark har i forbindelse med ratifikationen af Den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager afgivet en erklæring vedrørende artikel 5, hvorefter gennemførelse af anmodninger om efterforskningsskridt, der kræver de danske domstoles medvirken, er betinget af, at forholdet er strafbart efter dansk lovgivning (krav om dobbelt strafbarhed).

For så vidt angår konfiskation følger det af § 4 i lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., at afgørelser, som er omfattet af den europæiske konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger, kan fuldbyrdes efter reglerne i konventionens afsnit II. Konventionens afsnit II finder bl.a. anvendelse på afgørelser om konfiskation. Det følger endvidere af lovens § 5 a, at bl.a. afgørelser om konfiskation, som er omfattet af den europæiske konvention af 8. oktober 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold, kan fuldbyrdes efter kapitel 3 i loven, når konventionens betingelser er opfyldt.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

En vedtagelse af udkastet til rammeafgørelse vil forpligte Danmark til at ændre straffelovens hærleribestemmelser, således at hæleri i forhold til udbyttet af samtlige strafbare handlinger, der kan medføre fængsel i mere end 1 år, er strafbart.

For så vidt angår spørgsmålet om fastsættelse af et minimumskrav til strafferammen for hæleri på 5 års fængsel, skønnes denne bestemmelse ikke at nødvendiggøre lovændringer, idet narkotikahæleri efter straffelovens § 191a straffes med fængsel indtil 6 år, og idet straffen for hæleri efter straffelovens § 284, i medfør af straffelovens § 286, stk. 3, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller når et større antal forbrydelser er begået, kan stige til fængsel i indtil 6 år.

Endelig vil en vedtagelse af bestemmelsen i artikel 4 i udkastet til rammeafgørelse i den foreliggende udformning nødvendiggøre lovændringer, idet det i dag ikke er muligt- uanset om der måtte være hjemmel hertil i den anmodende stats lovgivning - at imødekomme en anmodning om foretagelse af et efterforskningsskridt, der ikke har hjemmel i dansk ret.

Udkastet til rammeafgørelse skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Udkastet til rammeafgørelse om hvidvaskning af penge, identifikation, opsporing, indefrysning eller beslaglæggelse og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold er sendt i høring hos Advokatrådet, Amnesty Internal, Dansk Told- og Skatteforbund, Datatilsynet, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Den danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Indenrigsministeriet, Landsforeningen af be skikkede advokater, Landsklubben HK Politiet, Politiforbundet i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politimesterforeningen i Danmark, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Skatteministeriet, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, Statsministeriet, Sundhedsministeriet, Udenrigsministeriet og Præsidenterne for Vestre og Østre Landsret, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde.